

ДЕЯКІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПРОЕКТНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Відкритість та динамічність сучасного економічного простору, обмежена складністю зв'язків між елементами ринкового механізму зумовлюють необхідність прийняття оптимальних управлінських рішень щодо доцільності інвестування за умови невизначеності майбутніх результатів. Це ставить суб'єктів господарювання перед необхідністю ідентифікації основних чинників ризикових подій, своєчасного прогнозування їх дії, передбачення напрямів впливу з метою розроблення та застосування відповідних управлінських дій в процесі реалізації проектів.

Американський Інститут управління проектами (PMI), що розробляє й публікує стандарти в галузі управління проектами, описує шість процедур управління ризиками, а саме [6]:

- Планування управління ризиками - вибір підходів і планування діяльності з управління ризиками проекту.
- Ідентифікація ризиків - визначення ризиків, здатних вплинути на проект, та їх характеристика.
- Якісна оцінка ризиків - якісний аналіз ризиків і умов їх виникнення з метою визначення їх впливу на ефективність проекту.
- Кількісна оцінка - кількісний аналіз ймовірності виникнення та впливу наслідків ризиків на проект.
- Планування реагування на ризики - визначення процедур і методів мінімізації негативних наслідків ризикових подій та використання можливих переваг.
- Моніторинг та контроль ризиків - моніторинг виникнення ризикових ситуацій, визначення нових ризиків, виконання плану управління ризиками проекту та оцінка ефективності дій з мінімізації ризиків.

Послідовність факторного аналізу й оцінки ризику проекту в умовах невизначеності, який складається з таких етапів має наступний вигляд:

- виділення елементарних ризиків за схемою: сутність ризику → можливі наслідки → фактори ризику;
- оцінка дії факторів ризику методом експертних оцінок (проведення оцінки свідчень про вплив конкретних факторів ризику з використанням ймовірностей або коефіцієнтів упевненості);
- формування структури елементарних ризиків, яка поєднує фактори ризику і можливі наслідки впливу їх різних комбінацій;
- розрахунок ступеня елементарних видів ризику (сумісних і несумісних) з врахуванням сили впливу факторів, що його спонукають;
- оцінка ризику на основі ймовірності виникнення ризикової події та ступеня впливу даного виду ризику на проект;
- визначення інтегрального рівня по кожному виду ризику як інтегральної ймовірності чи упевненості;
- визначення загального рівня ризику проекту як середньозваженої

оцінки сумісних і несумісних ризиків.

Запропонований факторний підхід є універсальним і може бути використаний для оцінки ризику на різних стадіях проекту та етапах вибору й обґрунтування напрямів діяльності.

Точна оцінка ризику з точки зору можливих негативних наслідків та ймовірності його реалізації дозволяє розробити ефективну стратегію зниження ризику в кожному конкретному випадку. Прогнозування потенційного збитку і ймовірності реалізації ризикової події дозволяє учасникам проекту привласнити ризикам відповідні пріоритети, зосередивши увагу на ризиках з найвищими пріоритетами. Все вищезазначене дозволяє обрати ефективну стратегію та прийоми управління ризиком.

Найбільш ефективними способами регулювання ступеня ризику є [4,5]:

1) Розподіл ризику між учасниками проекту. Базується на передачі частини ризику співвиконавцям, що здійснюється в процесі підготовки плану проекту та контрактних документів. Для кількісного розподілу ризику в проектах можна використовувати модель, засновану на «дереві рішень».

2) Страхування. Страхування ризику здійснюють у тому випадку, коли учасники проекту не спроможні забезпечити реалізацію проекту за настання тієї чи іншої ризикової події власними силами.

3) Зниження ризику фінансування.

4) Резервування коштів на покриття непередбачених витрат. Дозволяє компенсувати ризик, який виникає в процесі реалізації проекту, і, тим самим, компенсувати збої у його виконанні. Резервування коштів є способом боротьби з ризиком, який передбачає встановлення співвідношення між потенційними ризиками, що впливають на вартість проекту, та розміром витрат, необхідних для подолання збоїв у його виконанні.

Отже, при обиранні напряму і методу регулювання ризиків, необхідним кроком є вирішення питання щодо фінансування цих заходів, яке передбачає пошук та мобілізацію грошових коштів (створення резервних фондів) для здійснення превентивних заходів і запобігання збитків при настанні несприятливих подій.

Література:

1. Берр Х, Проектный менеджмент в рыночной экономике / Х. Берр [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/project/section_40/article_2473/
2. Верзух Э. Управление проектами: ускоренный курс по программе МВА.: Пер. с англ.- М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2010. – 480 с.: ил.
3. Москвин В.А. Управление рисками при реализации инвестиционных проектов. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 352 с.: ил.
4. Project Cycle Management (PCM) and Objectives-Oriented Project Planning (ZOPP) - Guidelines. Deutsche Gesellschaft fur Technische Zusammenarbeit (GTZ), 1996